

ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ

Ένα πρόγραμμα για την εκπαίδευση των παιδιών στη διαφορά και για την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης

Συγγραφέας: Catherine Faherty, Asheville TEACCH Center (συγγραφέας του βιβλίου 'Τι σημαίνει για Μένα. Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα 2003)

Μετάφραση-Προσαρμογή στην Ελληνική γλώσσα: Βάγια Α. Παπαγεωργίου (Παιδοψυχίατρος – Εκπαιδευμένη στο Πρόγραμμα TEACCH, Σύμβουλος Αυτισμού, τ. Επίκουρος Καθηγήτρια Παιδοψυχιατρικής)

Το πρόγραμμα **Κατανοώντας τους Φίλους** σχεδιάστηκε για παιδιά σχολικής ηλικίας και παρουσιάζεται στην τάξη. Για μεγαλύτερα παιδιά μπορούν να γίνουν προσαρμογές. Το άρθρο αυτό περιλαμβάνει το σχεδιασμό της παρουσίασης και ένα κατάλογο με τα απαραίτητα υλικά. Μετά από 15 χρόνια παρουσίασης του προγράμματος σε χιλιάδες μαθητών, διαπιστώθηκε ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, είναι πιο αποτελεσματικό να προχωρήσει κανείς πέρα από το γενικό πρόγραμμα, να συζητήσει ειδικά θέματα και να δώσει ακριβείς πληροφορίες για πραγματικούς μαθητές. Οι δυο εκδοχές (Β και Γ) βοηθούν σε τέτοιες περιπτώσεις.

A. Εισαγωγή: Το Γενικό Πρόγραμμα

Το πρόγραμμα 'Κατανοώντας τους Φίλους' μπορεί να παρουσιαστεί ως 'γενικό' πρόγραμμα, στο οποίο αναφέρονται και αναλύονται σημαντικές έννοιες και σημαντικά θέματα. Στην εισαγωγή δεν περιλαμβάνονται ειδικές πληροφορίες για κάποιο παιδί ή για μια ομάδα παιδιών. Είναι από μόνη της ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα και περιλαμβάνει τα τρία μέρη που ακολουθούν:

Μέρος 1 – Ικανότητες: Διαφέρουμε και είμαστε ίδιοι

Μέρος 2 – Κέντρα Βιωματικών Δραστηριοτήτων

Μέρος 3 – Επίδειξη Αντίληψης του Λόγου

Το πρόγραμμα μπορεί να ολοκληρωθεί εδώ ή μπορείτε να επιλέξετε μια από τις ακόλουθες εκδοχές.

B. (ΕΚΔΟΧΗ) Εισαγωγή για μια ειδική τάξη και τα μέλη της

Μετά από το εισαγωγικό πρόγραμμα, μπορείτε να δώσετε πληροφορίες για κάποια ειδική τάξη και τα μέλη της. Η παρουσίαση αυτή ενδείκνυται αν οι μαθητές της κανονικής τάξης είναι μέντορες μαθητών με ειδικές ανάγκες ή/αν τα μέλη της ειδικής τάξης συμμετέχουν σε δραστηριότητες στην κανονική τάξη.

Γ. (ΕΚΔΟΧΗ) Κατανοώντας το συμμαθητή σας

Μετά από το εισαγωγικό πρόγραμμα, επεκτείνετε τη συζήτηση για το συμμαθητή με αυτισμό, που είναι μέλος της κανονικής τάξης, για τον οποίο υπάρχουν, συνήθως, απορίες και λανθασμένες αντιλήψεις. Ανάλογα με το μαθητή, ο ίδιος μπορεί να είναι ή να μην είναι παρών σ' αυτή την αρχική συζήτηση.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ: Αν είστε δάσκαλος και θέλετε να εκπαιδεύσετε τους μαθητές σας σχετικά με τον αυτισμό, για τη σχέση με το περιβάλλον της τάξης και το

συμμαθητή τους, είναι αυτονόητο ότι απαιτείται η ενημέρωση και η άδεια των γονέων του παιδιού. Ανάλογα με την ηλικία και το επίπεδο κατανόησης του παιδιού, μπορεί να είναι αναγκαία η ενημέρωση και η άδεια και από το ίδιο. Σε μερικές περιπτώσεις μπορεί να μην είναι ακόμη η κατάλληλη στιγμή για την οικογένεια ή το παιδί, για την εφαρμογή ενός τέτοιου προγράμματος. Λαμβάνοντας υπόψη ηθικά θέματα σχετικά με το απόρρητο και τα προσωπικά δεδομένα, είναι αυτονόητο ότι η επιθυμία των παιδιών και των γονέων, που δεν είναι πρόθυμοι να μοιραστούν προσωπικές πληροφορίες με τους άλλους, είναι σεβαστή. Στις περιπτώσεις αυτές μπορείτε να παρουσιάσετε μόνο το γενικό πρόγραμμα.

Σχεδιασμός του Μαθήματος ‘Κατανοώντας τους Φίλους’

A. Εισαγωγή στο ‘Κατανοώντας τους Φίλους’: το Γενικό Πρόγραμμα

Το ‘Κατανοώντας τους Φίλους’ μπορεί να παρουσιαστεί ως ‘γενικό πρόγραμμα’. Παρουσιάζονται και συζητούνται γενικά θέματα, αλλά δεν αναφέρονται στοιχεία και πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο παιδί ή για μια ομάδα παιδιών. Προσαρμογές γίνονται ανάλογα με την ηλικία των μαθητών. Το γενικό πρόγραμμα χρησιμοποιείται ως εισαγωγή, αν σκοπεύετε να προχωρήσετε στις εκδοχές Β και Γ. Το πρόγραμμα διαρκεί περίπου 45 – 60 λεπτά.

ΣΤΗΣΙΜΟ: Ξεκινήστε νωρίτερα για να έχετε χρόνο στη διάθεσή σας να στήσετε τα κέντρα βιωματικών δραστηριοτήτων. Για περισσότερες πληροφορίες ανατρέξτε στο *Κατανοώντας τους Φίλους – Κατάλογος Υλικών και Περιγραφή των Βιωματικών Δραστηριοτήτων*.

Μέρος 1 – Ικανότητες: Διαφέρουμε και είμαστε ίδιοι

Εξηγήστε στους μαθητές ότι σκοπός του προγράμματος είναι να τους βοηθήσετε να φανταστούν πως θα ήταν αν είχαν ‘διαφορετικές ικανότητες’ από αυτές που έχουν τώρα και να κατανοήσουν γιατί κάποιοι άνθρωποι συμπεριφέρονται διαφορετικά από το αναμενόμενο. Γράψτε στον πίνακα τη λέξη ‘ικανότητες’ και μιλήστε για τη σημασία της. Γράψτε στον πίνακα τη λέξη ‘μοναδικός’ και μιλήστε για τη σημασία της. Εξηγήστε ότι ο καθένας έχει διαφορετικές ικανότητες. Συμπληρώστε ότι θέλετε να μάθετε σε τι διαφέρουν οι μαθητές αυτής της τάξης. Ζητήστε να σηκώσουν το χέρι τους για να απαντήσουν σε ερωτήσεις όπως οι παρακάτω:

- Ποιος μπορεί να κάνει ποδήλατο;
- Ποιος κάνει ρόλερ
- Ποιος ξέρει να παίζει ποδόσφαιρο;
- Ποιος ξέρει την προπαίδεια του 5;
- Ποιος κάνει άσχημα γράμματα;
- Ποιος κάνει πραγματικά ωραία γράμματα;
- Ποιος είναι καλός στα ηλεκτρονικά παιχνίδια;
- Ποιος τρέχει πολύ γρήγορα;
- Ποιος τρέχει γρήγορα;
- Ποιος ξέρει να πλέκει;
- Ποιος ξέρει να μαγειρεύει;
- Κ.λ.π.

Είναι σημαντικό να μην απαντήσουν όλα τα παιδιά θετικά σε όλες τις ερωτήσεις, για να μπορέσετε να αναδείξετε τη διαφορετικότητα. Έτσι, για παιδιά μικρότερων τάξεων

ή όταν όλα τα παιδιά σηκώνουν το χέρι τους σε κάθε ερώτηση, βοηθά αν συμπεριλάβετε ερωτήσεις όπως οι παρακάτω:

Ποιος έχει μαύρα μαλλιά;
Ποιος έχει ξανθά μαλλιά
Ποιος έχει καστανά μαλλιά;
Ποιος φοράει γυαλιά;
κ.λ.π.

Σχολιάστε ότι ο καθένας έχει διαφορετικές ικανότητες και δεξιότητες, που τον κάνουν μοναδικό ανάμεσα στους άλλους

Στη φάση αυτή, περιγράψτε μια σκηνή στην παιδική χαρά και ρωτήστε.... *‘Έτυχε ποτέ να παίξετε ποδόσφαιρο (ή άλλο σχετικό παιχνίδι) και ενώ σχεδιάζατε να χτυπήσετε τη μπάλα δυνατά για να πάει μακριά, όταν έφτασε σε σας, προσπαθήσατε να τη χτυπήσετε αλλά τη χάσατε;’*. Μπορείτε να κάνετε και τις αντίστοιχες κινήσεις καθώς μιλάτε, για είναι η περιγραφή πιο έντονη και να κεντρίσετε την προσοχή των παιδιών. Ρωτήστε *‘Ποιος είναι ευχαριστημένος όταν τα άλλα παιδιά λένε, Μην ανησυχείς, προσπάθησε ξανά, είναι εντάξει, μπορείς να το κάνεις.....;’* *‘Η ποιος είναι ευχαριστημένος όταν του λένε ‘....μην είσαι τόσο ανόητος, γιατί δεν το έκανες;’*
Είναι αναμενόμενο ότι όλα τα παιδιά θα σηκώσουν το χέρι τους για να δηλώσουν ότι θα ήθελαν να τους δείξουν κατανόηση.

Τώρα ρωτήστε *‘Ποιος θέλει να τον καταλαβαίνουν οι άλλοι;’* Οι ερωτήσεις μπορούν να διατυπωθούν λίγο διαφορετικά, όπως *‘ποιος θέλει να τον καταλαβαίνουν οι φίλοι του;’* *‘Η ‘ποιος είναι ευχαριστημένος όταν τον καταλαβαίνουν οι φίλοι του;’*

Σχολιάστε ότι αν και ο καθένας έχει διαφορετικές δεξιότητες, ταλέντα και ικανότητες, κατά κάποιο τρόπο είμαστε όλοι ίδιοι. Θέλουμε όλοι να μας καταλαβαίνουν οι άλλοι.

Αν κάνετε το γενικό πρόγραμμα, μπορείτε τώρα να αρχίσετε να εξηγείτε τις δραστηριότητες. Δείτε το **Μέρος 2**, παρακάτω.

Αν πρόκειται να κάνετε την ΕΚΔΟΧΗ Β, πείτε τώρα ότι είστε εδώ για να τους βοηθήσετε να καταλάβουν τα παιδιά της ειδικής τάξης. Τώρα πάτε κατευθείαν στο **Μέρος 2**, παρακάτω.

Αν πρόκειται να κάνετε την ΕΚΔΟΧΗ Γ, πείτε τώρα ότι είστε εδώ για να τους βοηθήσετε να καταλάβουν καλύτερα τον/την (όνομα του παιδιού), που είναι φίλος τους. Τώρα πάτε κατευθείαν στο **Μέρος 2**, παρακάτω.

Μέρος 2 – Κέντρα Βιωματικών Δραστηριοτήτων: Εναλλαγή Ομάδων

Παρουσιάστε τις ακόλουθες δραστηριότητες και ζητήστε από τη δασκάλα με μοιράσει τα παιδιά σε τρεις ομάδες. Αν στήσατε 4 κέντρα βιωματικών δραστηριοτήτων, μοιράστε την τάξη σε 4 ομάδες. Είναι προτιμότερο να στήσετε 3 κέντρα. Στην περίπτωση αυτή ο έλεγχος/χειρισμός της τάξης και του προγράμματος είναι πιο εύκολος και παραμένει σε λογικά χρονικά πλαίσια. Η περιγραφή των συνιστώμενων κέντρων ακολουθεί στο τέλος αυτού του σχεδιασμού, στην ενότητα *‘Κατάλογος*

Υλικών του Προγράμματος Κατανοώντας τους Φίλους και Περιγραφή των Βιωματικών Δραστηριοτήτων’.

Κάντε μια σύντομη εισαγωγή για κάθε κέντρο, κρατώντας ψηλά τα υλικά αυτού του τραπέζιου. Π.χ. για τη δραστηριότητα σχετικά με τις δυσκολίες λεπτής κινητικότητας, μπορείτε να πείτε: ‘Όταν θα πάτε σ’ αυτό το τραπέζι, θα φορέσετε αυτά τα μεγάλα γάντια.... είναι πολύ μεγάλα σας, αλλά είναι εντάξει. Όταν θα τα φορέσετε, πρέπει να περάσετε στο κορδόνι αυτές τις χάντρες. Θα διαπιστώσετε πώς θα ήταν αν οι μύες των χεριών σας λειτουργούσαν διαφορετικά απ’ ότι λειτουργούν τώρα’. Σε μεγαλύτερα παιδιά μπορείτε να εξηγήσετε τον όρο ‘λεπτή κινητικότητα’. Διαβεβαιώστε τα ότι επιτρέπεται να διασκεδάσουν με τη δραστηριότητα, αλλά παράλληλα ζητήστε να σκεφθούν τι πράγματα μπορεί να ήταν δύσκολο να κάνουν, αν οι δεξιότητες τους στη λεπτή κινητικότητα ήταν κάπως έτσι. Ρωτήστε τι μπορεί να ήταν διαφορετικό για το καθένα. Πώς θα ήταν η δουλειά τους για τους άλλους; Θα είχαν ανάγκη από κάποια ειδική μορφή βοήθειας;

Κάθε κέντρο πρέπει να διευκολύνετε από δάσκαλο ή άλλο ενήλικα. Αυτός μπορεί να κάνει ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας για να προκαλέσει τα παιδιά να σκεφθούν.

Χτυπήστε ένα κουδούνι όταν είναι η ώρα εναλλαγής των ομάδων, από το ένα κέντρο δραστηριοτήτων στο άλλο. Κάντε γρήγορα την αλλαγή, για να κρατήσετε το ενδιαφέρον των παιδιών. Όταν όλες οι ομάδες έχουν περάσει από όλα τα κέντρα, πείτε ότι τώρα θα διαλέξετε ένα μαθητή για να σας βοηθήσει να δείξετε κάτι, αλλά πρέπει να είναι ένας μαθητής που μπορεί να ακολουθήσει οδηγίες καλά. Θα διαλέξετε το βοηθό σας αμέσως μόλις όλοι είναι πίσω στις θέσεις τους. Αυτό βοηθά τα παιδιά να επιστρέψουν στις θέσεις τους αμέσως.

Μέρος 3 – Επίδειξη Αντίληψης του Λόγου: ‘Στρώσε το τραπέζι’

Ενώ οι μαθητές επιστρέφουν στις θέσεις τους, ετοιμάστε ένα γραφείο μπροστά, κοντά στον πίνακα, τοποθετώντας πάνω 10-15 διαφορετικά πράγματα-υλικά-παιχνίδια. Μεταξύ αυτών πρέπει να συμπεριλάβετε ένα πιάτο, ένα ποτήρι, ένα κουτάλι κι ένα πιρούνι. Έχετε μακριά από το οπτικό πεδίο των παιδιών μια λευκή σελίδα στην οποία έχετε σχεδιάσει ένα πιάτο, ένα ποτήρι, ένα κουτάλι κι ένα πιρούνι. Προς το παρόν κρύψτε την.

Αφού επιλέξετε έναν εθελοντή, ζητήστε του να έρθει και να καθίσει στο γραφείο, κοιτώντας προς τους συμμαθητές του. Ανάλογα με τα δυναμικά της τάξης, είναι βοηθητικό, μερικές φορές, να επιλέξετε ένα μαθητή που φαίνεται ότι μπορεί να είναι ο ‘μάγκας’ ή μπορεί να έχει ανάγκη να αναπτύξει σε κάποιο βαθμό την ενσυναίσθηση (όμως, πρέπει να έχει ζητήσει να συμμετέχει με τη θέλησή του).

Ρωτήστε το μαθητή αν μπορεί να σας ακούσει καλά, για να ακολουθήσει με ακρίβεια τις οδηγίες σας. Πείτε του ότι θέλετε να σας ακούει προσεχτικά. Και μετά, χωρίς να αλλάξετε τον τόνο της φωνής σας, δείξτε τα υλικά πάνω στο γραφείο που είναι μπροστά του και ζητήστε του να στρώσει το τραπέζι, αλλά δώστε τις οδηγίες σε άλλη γλώσσα. Αν δεν ξέρετε άλλη γλώσσα, φροντίστε να μάθετε – να αποστηθίσετε τις αντίστοιχες, κατάλληλες εκφράσεις. Προσέξτε να μην επιλέξετε ένα μαθητή που μπορεί να ξέρει την άλλη γλώσσα, επιλέξτε τον εθελοντή σας με προσοχή και μην

χρησιμοποιείτε μια συνηθισμένη ξένη γλώσσα. Μερικοί προτιμούν να χρησιμοποιήσουν άσχετες φράσεις, που δεν είναι συγκεκριμένη γλώσσα.

Επαναλάβετε τις ξενόγλωσσες οδηγίες αργά, μετά πιο δυνατά, και μετά απλοποιήστε τις λέξεις. Δείξτε στο τραπέζι και ανάλογα με την ηλικία του μαθητή, μπορείτε να εκφράσετε ανυπομονησία. Για μεγαλύτερα παιδιά και ενήλικες, μπορείτε να επιμένετε. Για μικρότερα παιδιά να είστε σύντομοι. Προσέξτε τη σημείωση ΠΡΟΣΟΧΗ.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Στα παιδιά νηπιαγωγείου και 1^{ης} τάξης, καμιά φορά και 2ας, είναι προτιμότερο να είναι σύντομη αυτή η δραστηριότητα. Τα παιδιά του νηπιαγωγείου, κυρίως, αναστατώνονται και μπορεί να μην κατανοούν το νόημα αυτής της δραστηριότητας. Συχνά, παρακάμπω τις οδηγίες σε ξένη γλώσσα και τους δείχνω απλά τη σελίδα με τα σχέδια. Μπορεί να ρωτήσω ‘μπορείς να καταλάβεις τι πρέπει να κάνεις, κοιτώντας αυτή τη ζωγραφιά, ακόμη κι αν δεν σου πω;’. Βοηθήστε το παιδί όσο το δυνατόν περισσότερο, μέχρι που να τα καταφέρει. Επιβραβεύστε το μαθητή και χειροκροτήστε όλοι μαζί. Φροντίστε να είναι διασκεδαστικό.

Μερικές φορές, με μεγαλύτερα παιδιά, βάλτε τη σελίδα πάνω στο γραφείο και δείξτε την. Αν συνεχίζει να μην καταλαβαίνει, δείξτε κάθε ένα από τα σκίτσα και πιο αντικείμενο αντιστοιχεί σε κάθε σκίτσο. Συνήθως κατανοούν αμέσως και τοποθετούν το πιάτο στο πιάτο, το ποτήρι κ.λ.π. στα αντίστοιχα σκίτσα. Επιβραβεύστε το μαθητή και χειροκροτήστε όλοι μαζί. Ρωτήστε τον γιατί δεν ακολούθησε τις λεκτικές οδηγίες. Σας άκουγε όταν του μιλούσατε; Μετά εξηγήστε ότι υπάρχουν άνθρωποι που ακούν όλες τις λέξεις αλλά δεν καταλαβαίνουν το νόημα αυτού που ακούν, σαν να ήταν ξένη γλώσσα. Κάντε ερωτήσεις όπως ‘ήξερες ότι έπρεπε να κάνεις κάτι; Πως ένιωθες όταν δεν μπορούσες να καταλάβεις τι έπρεπε να κάνεις; Τελικά τα κατάφερες πολύ καλά και έστρωσες το τραπέζι..... αλλά πώς κατάλαβες τι έπρεπε να κάνεις;’. Εστιάστε και πάλι την προσοχή στο οπτικό σύνθημα.

Κρατήστε ψηλά τη σελίδα και ρωτήστε τους υπόλοιπους μαθητές αν θα καταλαβαίνουν τι πρέπει να κάνουν, αν την έβλεπαν. Μιλήστε σχετικά με το πώς μερικά παιδιά που δεν καταλαβαίνουν πάντα τι λένε οι άλλοι, μπορούν να καταλάβουν πολλά αν δουν ένα σκίτσο, μια εικόνα, μια φωτογραφία. Μπορούν να καταλάβουν περισσότερα αν μπορούν να ΔΟΥΝ τι να κάνουν, αντί απλώς να ακούσουν. Ανάλογα με το επίπεδο της τάξης, κατά τη συζήτηση αυτή μπορείτε να χρησιμοποιήσετε όρους όπως ‘κατανόηση λόγου’, ‘ακουστική επεξεργασία’, και ‘οπτική μάθηση’.

Μιλήστε για τους διαφορετικούς τρόπους μάθησης και πώς μερικά παιδιά μαθαίνουν καλύτερα όταν ακούν, άλλα όταν μπορούν να διαβάσουν και άλλα όταν κάνουν πράγματα, κ.λ.π. Αυτή η εισήγηση είναι χρήσιμη για την εισαγωγή σε θέματα σχετικά με την ειδική τάξη.

Αν κάνετε απλώς το Γενικό Πρόγραμμα, μπορείτε να σταματήσετε εδώ. Απαντήστε σε ερωτήσεις σχετικά με το τι συνέβη κατά τη διάρκεια του προγράμματος και κλείστε υπενθυμίζοντας ότι ο καθένας είναι διαφορετικός και ταυτόχρονα ίδιος με τους άλλους. Μιλήστε για τη μοναδικότητα του καθενός. Αν σκοπεύετε να γίνετε πιο λεπτομερής, συνεχίστε με τις εκδοχές Β και Γ.

B (ΕΚΔΟΧΗ): Εισαγωγή για την ειδική τάξη και τα μέλη της

Με την άδεια των γονέων, αναφερθείτε στους μαθητές της ειδικής τάξης. Μπορείτε να φέρετε φωτογραφίες κάθε παιδιού που σας έδωσαν οι γονείς ή να ετοιμάσετε νωρίτερα ειδική προβολή. Στο σημείο αυτό, δώστε σύντομα μερικές πληροφορίες για κάθε παιδί. Όπως:

- Πόσα αδέρφια έχει
- Τι το ενδιαφέρει, σε τι τα καταφέρνει ή άλλες εξαιρετικές ικανότητες
- Τι του αρέσει να κάνει (παιχνίδι, φαγητό κ.λ.π.)
- Κάτι που μαθαίνει πώς να το κάνει
- Και.....
- Συμβουλή για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να αλληλεπιδράσουν μαζί του, κάτι που ξέρετε ότι θα τραβούσε την προσοχή του, ή κάτι στο οποίο θα ανταποκρινόταν.....

Ενώ δίνετε τις παραπάνω πληροφορίες, μπορείτε να ζητήσετε από τους μαθητές απαντήσεις που δείχνουν σε τι μοιάζουν με το παιδί που περιγράφετε. Π.χ. πείτε ‘να σηκώσει το χέρι του όποιος του αρέσει και το παγωτό – σοκολάτα’.

Απαντήστε σε ερωτήσεις, αν προκύψουν, για κάθε παιδί. Δώστε έμφαση στα θετικά και στη μοναδικότητα. Υπενθυμίστε σε τι διαφέρουν οι άνθρωποι μεταξύ τους, αλλά ότι, ταυτόχρονα, μοιάζουν μεταξύ τους.

Γ (ΕΚΔΟΧΗ): Κατανόηση συγκεκριμένου συμμαθητή

Φυσιολογικά, αν ο συμμαθητής έχει σύνδρομο Asperger ή αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας, είναι πιο πιθανό ότι θα είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος της ημέρας στην κανονική τάξη. Στις περιπτώσεις αυτές και αν είναι Γ΄ τάξη ή παραπάνω, συνήθως παρουσιάζω την Έκτη Αίσθηση II της Carol Gray (The Sixth Sense II). Είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να βοηθήσετε μαθητές και δασκάλους να μάθουν για τον αυτισμό και τις επιπτώσεις του στην κοινωνική κατανόηση, κυρίως στις δεξιότητες κατανόησης της οπτικής γωνίας του άλλου. Το πρόγραμμα αυτό είναι επίσης πολύ αποτελεσματικό με ομάδες ενηλίκων, όπως επαγγελματίες και γονείς.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη συζήτηση για τον αυτισμό με το παιδί σας, δείτε τα αντίστοιχα κεφάλαια στο βιβλίο ‘Τι Σημαίνει για Μένα – Ένα Βιβλίο Εργασίας για άτομα με Αυτισμό Υψηλής Λειτουργικότητας ή Σύνδρομο Asperger’ της Catherine Faherty, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

ΠΑΙΔΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στο τέλος τους προγράμματος ή κάποια άλλη φορά, είναι βοηθητικό να διαβάσετε στην τάξη ένα παιδικό βιβλίο που αναφέρεται σε θέματα διαφορετικότητας, μοναδικότητας, αυτισμού και άλλες σχετικές έννοιες. Διαπίστωσα ότι αν ο μαθητής με αυτισμό έχει σύνδρομο Asperger ή αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας, είναι καλό να ολοκληρώσετε το πρόγραμμα με ένα βιβλίο της Ibi Lepsky που έχει σχέση με τον Αϊνστάιν. Το βιβλίο που προτιμώ να διαβάζω στην τάξη όταν ο μαθητής με αυτισμό έχει περιορισμένο λόγο και πιο εμφανείς αυτιστικές συμπεριφορές είναι το Ian’s Walk της Laurie Lears. Στην ελληνική γλώσσα, το βιβλίο που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε είναι ‘ο Αυτός’ του Πέτρου Πουλάκη, από τις Εκδόσεις Κάστωρ.

Υπάρχουν πολλά άλλα εξαιρετικά παιδικά βιβλία που αναφέρονται στις ατομικές διαφορές, κάποια αναφέρουν τον όρο ‘αυτισμός’, άλλα όχι. Το βιβλιοπωλείο της Autism Society of North Carolina έχει πλήρη κατάλογο και μπορεί να βρείτε το βιβλίο που ταιριάζει σ’ αυτό που θέλετε να κάνετε. Στην Ελληνική γλώσσα μπορεί να ανατρέξει κανείς σε διαφορετικές εκδόσεις για αντίστοιχα παιδικά βιβλία.

Κατάλογος Υλικών για το ‘Κατανοώντας τους φίλους’ και Περιγραφή των Βιωματικών Δραστηριοτήτων

Για μια ομάδα 25-30 μαθητών

Ακολουθεί η περιγραφή τεσσάρων διαφορετικών κέντρων που μπορείτε να στήσετε. Συνιστώ να χρησιμοποιείτε μόνο τρία κάθε φορά, για να διασφαλίσετε ώστε η διάρκεια του προγράμματος να είναι σε ρεαλιστικά χρονικά πλαίσια (45-60 λεπτών).

Δραστηριότητα Λεπτής Κινητικότητας

8 ζευγάρια μεγάλα υφασμάτινα γάντια κηπουρικής
8 ζευγάρια κορδόνια παπουτσιών και χάντρες. Τοποθετείστε τα σε 8 μικρά κουτιά
8 σετ βίδες
Τραπέζι με 8 καρέκλες

Οπτική Δραστηριότητα

8 ζευγάρια προστατευτικά γυαλιά
Βαζελίνη (για να πασαλείψετε τα γυαλιά) ή γυαλόχαρτο για να τα ζύσετε
8 μολύβια και 8 σελίδες χαρτιού με γραμμές
Βιβλία αντίστοιχα της τάξης
Τραπέζι με 8 καρέκλες

Κάθε παιδί φορά γυαλιά (δεν βλέπει καλά επειδή τα έχετε αλείψει με βαζελίνη ή τα έχετε ζύσει με το γυαλόχαρτο). Προσπαθούν να γράψουν στο χαρτί, πάνω στις γραμμές και να διαβάσουν κάτι από κάποιο βιβλίο.
Προσοχή: δεν επιτρέπεται να βγάλουν τα γυαλιά πριν να τελειώσει η δραστηριότητα.

Αντιληπτική και Αισθητηριακή (Αφή) Δραστηριότητα

Αυτοκόλλητη ταινία και κιάλια: Κολλήστε στο πάτωμα ταινία σε μια γραμμή και ζητήστε από τα παιδιά να περπατήσουν με τη σειρά πάνω στη γραμμή αυτή, κοιτώντας μέσα από τα κιάλια, αλλά από την ανάποδη μεριά. Αυτό παραποιεί την αντίληψη της γραμμής.

Αρκετά κομμάτια από μαλλί πλεξίματος, μάκρους 1,5 μέτρου περίπου: Ζητήστε από τα παιδιά να ‘πηδήξουν σχοινάκι’ χρησιμοποιώντας το μαλλί. Αυτό παραποιεί την αντίληψη του βάρους και του ελέγχου του ‘σχοινού’.

Γάντι κηπουρικής με σκληρή επιφάνεια στην εσωτερική πλευρά της παλάμης και των δακτύλων, ένα κομμάτι μάλλινο ύφασμα ή πουπουλένιο ξεσκονιστήρι. Φορέστε το γάντι και κρατήστε το μαλακό ξεσκονιστήρι ή το μάλλινο ύφασμα. Ενώ τα παιδιά συμμετέχουν στις παραπάνω δραστηριότητες, πλησιάστε και ακουμπήστε απαλά το

καθένα στο γυμνό μέρος του μπράτσου. Αυτό προκαλεί απρόσμενη αίσθηση στο δέρμα (πολύ έντονη – γδάρσιμο ή υπερβολικά μαλακή).

Δραστηριότητα Προσοχής και Αισθητηριακή (Ακουστική)

8 ζευγάρια ακουστικά και κασετόφωνο, συνδεδεμένα σε κάποιο σταθμό

Κασέτα με στατικό θόρυβο ή θόρυβο πλήθους

Φύλλα εργασίας, σχετικά ψηλότερης τάξης – απαιτεί συγκέντρωση

8 μολύβια

Τραπέζι και 8 καρέκλες

Οι μαθητές φορούν τα ακουστικά και πρέπει να ακούσουν τους θορύβους. Πρέπει να ολοκληρώσουν παράλληλα τα φύλλα εργασίας σε συγκεκριμένο χρόνο. Η δραστηριότητα αναπαριστά τη δυσκολία συγκέντρωσης της προσοχής σε μια εργασία, όταν κάποιος δεν μπορεί να απομονώσει τις διασπάσεις.